

**O'LIM UCHBURCHAGI AFSONAMI YOKI HAQIQAT**

**QURBONOVA FARIDA ANVAR QIZI**

*Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali talabasi*

[fariqurbonova@gmail.com](mailto:fariqurbonova@gmail.com)

**ATAMURATOVA MUNIRA MAXAMADIYEVNA**

*Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali o'qituvchisi*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada o'lim uchburchagi yoxud xavfli uchburchak haqida ma'lumotlar berilgan bo'lib, hozirgi kunda olib borilayotgan tibbiy izlanishlar natijasida shuni aytish mumkinki, o'lim uchburchagi yoki xavf uchburchagi-bu yuzning qoshning chetlarini va iyak va og'iz o'rtasidagi nuqtagacha bo'lgan qismini o'z ichiga olgan hududdir.

**Kalit so'zlar:** o'lim uchburchagi, xavfli uchburchak, mexanik tozalash, teri osti yog' to'qimasi.

Uchburchak shaklidagi narsalar haqida o'ylaganingizda nimani o'ylaysiz? Albatta transport vositalarini tasavvur qilishni boshlashingiz mumkin. Lekin sizning yuzingiz emas to'g'rimi? Sog'ligingiz haqida gap ketganda bitta uchburchak borki, siz bu haqda beparvo bo'lmasligingiz kerak. "O'lim uchburchagi" yoki "Xavfli uchburchak" nomining yanada to'g'ri o'zgarishi bu-xayoliy uchburchak ko'rinishidagi yuzdagi maydondir. Jon Xopkins Sog'liqni saqlash xavfsizligi markazining yuqumli kasalliklar bo'yicha sertifikatlangan shifokori Dr. Amesh A. Adalja fikriga ko'ra o'lim uchburchagi-bu burun va og'iz burchaklarini o'z ichiga olgan yuz sohasi uchun so'zlashuv atamasidir. U yuqori labning ustida joylashgan bo'lib, nazolabial burmalar bilan cheklangan va burun ko'prigiga yetib boradi.

Xavfli uchburchakning nimasi xavfli? Yuzingizning bu kichik qismini miyangizga to'g'ridan-to'g'ri chiziq sifatida tasavvur qiling. Bu sizning kavernozi sinusingiz, ko'z teshiklaringiz orqasida joylashgan katta tomirlar tarmog'i tufayli. Ushbu sinus orqali qon miyangizga oqib chiqadi. Ko'pchiligimiz yuzning bu

qismini hech qachon shikastlanmasligi kerakli haqida ogohlantirish eshitganmiz. Chunki, yuzning bu qismida qon tomirlari, miya tomirlari, arteriyalar va limfa tugunlari bilan qoplangan, bu esa shikastlangan terini infeksiyalarga zaif qilib qo'yadi. Yuzning bu qismida husnbuzar paydo bo'lishidan saqlanish kerakmi? "To'g'risini aytsam, siz doimo husnbuzarlar paydo bo'lishiga yo'l qo'ymasligingiz kera" deb maslahat beradi doktor Vij. Bunday qilish yallig'lanishga, yallig'lanishdan keyingi giperpigmentatsiyaga va chandiqlarga va albatta infeksiyaga olib kelishi mumkin. Uyda yuzni tozalash kamdan-kam hollarda barcha gigiyena me'yorlariga rioya qilgan holda sodir bo'ladi. Dermatolog Alok Vij MD xavfli uchburchak nima uchun bunday xavf tug'dirishi va asoratlardan qanday qochish kerakligini tushuntiradi. Ba'zi qizlar uchun yuz terisini o'z-o'zini mexanik tozalash bu-stressga qarshi vosita, tinchlanish va vaqtincha o'zini yaxshi his qilish usuli hisoblanadi. Agar siz vasvasaga qarshi tura olmasangiz, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan oqibatlarni eslab qolishingiz kerak: hatto yaxshilab yuvilgan qo'llar ham mikroskopda ko'rilganda uning zarralari epidermisning yuqori qatlamlariga yoki hatto qonga kirmasligiga va yallig'lanish manbasiga aylanishiga kafolat bermaydi. Bu o'limga olib kelmaydi, lekin ko'rishning xiralashishi, ko'z ostidagi sumkalar yoki yuzning shishishi kabi noxush oqibatlarga olib kelishi mumkin. Lekin bunda juda ko'p xavf mavjud. Qon tomirlari va klapanlari bo'lmagan. yirik yuz tomirlarining yaqinligi infeksiyaning butun tanaga tez tarqalishi xavfini tug'diradi. Tibbiy amaliyotda "O'lim uchburchagi" dagi yaradagi infeksiya to'g'ridan-to'g'ri miyaga tushgan va meningitni qo'zg'atadigan bir nechta holatlar tasvirlangan. Bunday kasalliklar juda xavfli va o'limga olib kelishi mumkin. Chunki, bularning barchasi miyaning markaziy venalari va arteriyalari bilan bevosita aloqada bo'lgan qon tomirlarining anatomik tuzilishi va joylashuvida bo'ladi. Shunday qilib bu sohada rivojlanayotgan infeksiya tezda miyaning muhim joylariga yetib boradi va o'limga olib keladi. Yaxshiyamki zamonaviy davolash usullari va erta tashxis qo'yish bunday rivojlanishning oldini oladi.

Estetik kosmetologiyaning rivojlanishi va "O'lim uchburchagi" sohasida tuzatish uchun so'rovlar soning ko'payishi bilan tajribasiz shifokorlar qiyin

tomirlarga kirib, gialuron kislotasi gelini kiritishlari va qon tomirlarini ajratib qo'yishlari mumkin. Bunda agar o'z vaqtida yordam berilmasa, bu yumshoq to'qimalarning nekroziga va ko'rlikka olib kelishi mumkin. Dermato-onkologlar ogohlantiradi: eng xavfli hudud burunning orqa qismi hisoblanadi. Bu yerda arteriyalar yuzaki joylashgan, teri osti yog' to'qimasi yo'q va ular bir-biriga bog'langan. Yuzning bu sohasidagi protseduralar ko'rsatmalarga muvofiq va anatomik tuzilishga qat'iy muvofiq ravishda amalga oshiriladi. Qachon shifokorga murojaat qilish kerak?

Xulosa qilin shuni aytishimiz mumkinki, agar yuzingizda infeksiya mavjud bo'lsa uni diqqat bilan kuzatib boring va o'zingizni his qilish tarzingizdagi har qanday sezilarli o'zgarishlarga, ayniqsa infeksiya boshlanganidan keyin 5-10 kun ichida umumiy sog'ligingizga e'tibor bering. Infeksiya kattalashib ko'proq hududni egallab olsa va siz o'zingizni kasal his qila boshlasangiz diagnostika va davolash uchun imkon qadar tezroq shifokorga murojaat qilishingiz kerak.

### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. И.Ю.Марковина, З.К.Максимова, М.Б.Вайнштейн Английский язык: Учебник для медицинских вузов и медицинских специалистов: – Под. Ред. И.Ю.Марковиной. – М.: ГЭОТАР-МЕД, 2003. -368 с. – («Серия XXI век»).
2. Kanitakis, J. (2002). Anatomy, histology and immunohistochemistry of normal human skin. *European Journal of Dermatology*, 12(4), 390–401.
3. Ibodov M. MEDOPTIMAL, Учебник для медицинских вузов и медицинских специалистов
4. <https://tengrinews.kz>
5. <https://en.m.wikipedia.org>
6. <https://www.health.com>
7. <https://revival-clinic.ru>